

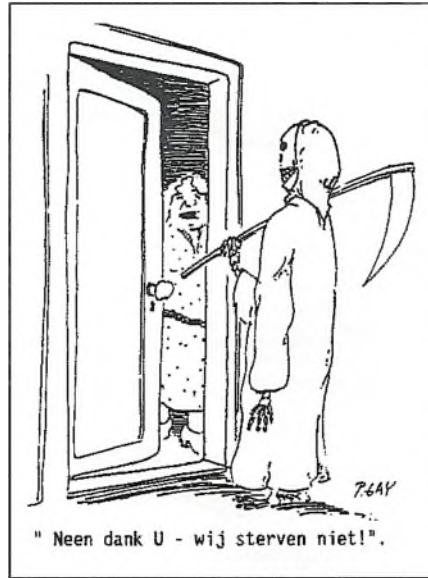
BEGRAAFPLAATSEN IN EUROPA

THEMA 21: VERBODEN TE STERVEN

STERFTEVERBOD

Zo nu en dan verschijnt er een berichtje in de krant met als kop 'verboden te sterven' of 'sterven taboe'.

In de grote brei van negatieve verhalen in de krant zijn dat positieve lichtpuntjes. Toch?

Maar wat is de bedoeling van dat verbod? De enige zekerheid in het leven is toch dat je sterft? Hoe kan men dan verbieden om te sterven? Is het wel serieus bedoeld of is het een grapje? Hieronder staan wat -waargebeurde- voorbeelden.

KLASSIEKE OUDHEID

In de klassieke oudheid vaardigde Pisistratus, de tiran van Athene (607-527 voor Christus) al het gebod uit dat het niemand was toegestaan op Delos, een eiland van de Cycladen, te sterven of geboren te worden. Hij deed dat op religieuze gronden. Volgens een Griekse mythe zouden de goden Apollo en Artemis op Delos zijn geboren na een escapade van Zeus met Leto. Als bedevaartsoord moest Delos derhalve zuiver blijven.

Apollo & Artemis

THE HOUSES OF PARLIAMENT

Het is personen bij wet verboden te sterven in de Britse parlamentsgebouwen. Dit justitiële verbod werd na een enquête van de BBC in november 2007 gekozen als de belachelijkste wet van het land.

In de top tien van belachelijke Britse wetten staat o.a. ook dat het ondersteboven plakken van een postzegel met de afbeelding van de koning(in) verraad is, dat in Liverpool vrouwen alleen topless mogen lopen als ze werken in een winkel voor tropische vissen en dat een zwangere vrouw overal haar behoefte mag doen, ook in de helm van een agent.

Hoe is zo'n sterfteverbod ontstaan? Waarschijnlijk omdat de Houses of Parliament een koninklijk paleis is en je dan een staatsbegrafenis zou moeten krijgen.

SPITSBERGEN

In het Noordpoolgebied liggen de Noorse Svalbardeilanden, beter bekend als Spitsbergen. In de 'hoofdstad' Longyearbyen heerst het verbod er te sterven. Wie ernstig ziek wordt kan beter vertrekken naar het vasteland van Noorwegen om daar te sterven en begraven te worden.

Wat is het probleem? Er is wel een begraafplaatsje in Longyearbyen, maar daar wordt al meer dan 70 jaar niet meer begraven, nadat men ontdekte dat de lichamen van de overledenen er niet tot ontbinding overgingen.

Dat is nogal logisch vanwege de permafrost. Het is niet voor niets dat op Spitsbergen de grootste zadenkluis ter wereld wordt aangelegd, de Svalbard Global Seed Vault met 1,5 miljard zaden.

Burgemeester: niet doodgaan

ROME - De burgemeester van het Zuid-Italiaanse dorp Falciano heeft zijn inwoners opgedragen 'voor zover mogelijk niet het tijdelijke voor het eeuwige leven te verruilen'. In het dorp vlak bij Caserta is namelijk geen begraafplaats en ruzie met het naburige dorp maakt het ook onmogelijk mensen daar ter aarde te bestellen.

Falciano, dat ongeveer 4.000 inwoners heeft, werd bijna vijftig jaar geleden afgescheiden van het naburige Carinola. Bij die gemeentelijke herindeling kwam de begraafplaats echter volledig op grondgebied van Carinola te liggen. Begin jaren negentig kwamen beide gemeenten overeen de begraafplaats uit te breiden. Maar in de praktijk gebeurde er niets. Falciano trok zich terug uit het gezamenlijke bouwproject. De burgemeester wil nu op eigen terrein een begraafplaats creëren. Tot die tijd mag er niemand sterven. Dorpsbewoners hebben al stukken grond aangeboden.

In de Andalusische stad **Lanjarón** (Granada), een stad van 4000 inwoners, vaardigde burgemeester José Rubio in 1999 een edict uit, waarin hij zijn onderdanen vroeg goed op hun gezondheid te letten en waarin hij hen verbood te sterven, totdat de overheid had gezorgd voor uitbreiding van de begraafplaats. Met gevoel voor realiteit inzake leven en dood voegde hij daaraan toe: 'Ik ben maar burgemeester. Boven mij staat God, die uiteindelijk de enige is die de zaken regelt'.

In 2012 verbood de burgemeester van Falciano (Camapanië) aan zijn inwoners te sterven tot in het dorp een begraafplaats zou zijn gerealiiseerd.

FRANKRIJK

Frankrijk spant de kroon in het verbieden van de dood. Al zeker drie keer verbood een burgemeester de inwoners van zijn dorp te sterven.

In september 2000 vaardigde Gilles Bernardi, de burgemeester van de gemeente **Le Lavandou** (Var), een verordening uit van 'verboden te sterven'. De begraafplaats was vol. Al 19 overledenen wachtten op een definitieve rustplaats en verbleven tijdelijk in bevriende grafkelders. De rechtbank in Nice weigerde echter toestemming voor een nieuwe begraafplaats, omdat het de schoonheid van de gekozen plek, een olijfgaard met zeezicht, zou ontsieren. De burgemeester: 'het is een absurde wet, maar het is bedoeld te reageren op een absurde situatie. En het werkt: niemand is na de uitvaartiging gestorven en ik hoop dat het zo blijft'.

In **Cugnaux** (Haute-Garonne) bij Toulouse werd het op 21 november 2007 door burgemeester Philippe Guérin verboden 'aan iedereen die niet beschikt over een grafkelder (...) te sterven in de gemeente'. Omdat de twee begraafplaatsen van de gemeente vol waren en er per jaar zo'n zestig mensen sterven in het stadje, wilde hij een nieuwe begraafplaats aanleggen. Het enige geschikte terrein behoorde echter toe aan Defensie, die op het terrein explosieven had opgeslagen. Na een studie van de situatie en overleg met het Ministerie van Defensie kon de prefect van de Haute-Garonne toch toezeggen, dat een deel van het terrein van Defensie in gebruik kon worden genomen als begraafplaats.

Op 15 januari 2008 kreeg men in Cugnaux weer het recht te sterven.

Geïnspireerd op het succes van Cugnaux stuurde burgemeester Gerard Lalanne van het dorpje **Sarpourenx** (Pyrénées-Atlantiques) in maart 2008 een dringende oproep aan de 260 inwoners van zijn dorp niet te willen sterven, als ze geen familiegraf hadden op de overvolle begraafplaats. Een verzoek tot uitbreiding werd namelijk door de autoriteiten in Pau afgewezen. 'Overtreders zullen streng gestraft worden', aldus de burgemeester.

Sterven taboe in Cugnaux

PARIJS ■ In het Zuid-Franse stadje Cugnaux bij Toulouse is het verboden om dood te gaan, tenzij je in het bezit bent van een familiegraf. Dat heeft de burgemeester besloten. Overtreding wordt zwaar bestraft, aldus de plaatselijke verordening.

De reden voor het besluit is dat de lokale begraafplaats vol is. De gemeente wil uitbreiden op een terrein dat in handen is van het ministerie van Defen-

sie, maar dat werkt vooralsnog niet mee. Met het verbod hoopt de burgemeester de gang van zaken te versnellen. Per jaar sterven zo'n zestig mensen in het stadje met 13.000 inwoners.

Gezien de vergrijzing van de bevolking in het stadje Cugnaux kan dat aantal de komende jaren snel groeien. Er is dus sprake van enige urgentie bij de uitbreiding van de begraafplaats. (GPD)

BRAZILIË

Er zijn veel begraafplaatsen in Brazilië die kampen met ruimtegebrek. Maar het was burgemeester Roberto Pereira da Silva die in november 2005 de oplossing vond: hij vaardigde een verbod uit voor de inwoners van **Biritiba-Mirim** te sterven. Wie doodgaat, krijgt een boete. 'Desnoods stuur ik de bekeuring naar Petrus aan de hemelpoort'.

De begraafplaats uit 1910 is meer dan vol. Er was plaats voor 3500 stoffelijke resten, maar er zijn er 50.000 'opgestapeld'. Er zijn geen looppaden meer, want ook die zijn in gebruik genomen om graven te kunnen maken. En overledenen worden onder de muur geschoven, zodat ze met hun benen op straat liggen.

Waarom geen uitbreiding of een nieuwe begraafplaats? Het stadje Biritiba-Mirim ligt onder de rook van São Paulo en beheert vier spaarbekkens die een groot deel van de drinkwatervoorziening verzorgen van de 16 miljoen inwoners tellende stad São Paulo. De minister van milieu gaf daarom geen toestemming. Ook crematie is geen optie, want een crematorium is vanwege de vrijkomende rook ook niet toegestaan.

REPORTAGE ■ VERBODEN TE STERVEN IN BRAZILIAANSE STAD

'We kunnen onze doden toch niet bij het huisvuil zetten?'

Durf kan de burgemeester van het Braziliaans Biritiba-Mirim niet ontzegd worden. Hij heeft inwoners van zijn stad verboden te sterven. Wie dood gaat, krijgt een boete. Aanleiding voor de opvallende maatregel: het lokale kerkhof is vol en de gemeente krijgt geen toestemming een nieuwe begraafplaats aan te leggen.

Door Frans Lindenkamp,
correspondent in Brazilië

BIRITIBA-MIRIM ■ Biritiba-Mirim is een vredig stadje onder de rook van São Paulo. Onbetekenend klein, maar essentieel voor de watervoorziening van de zestien miljoen inwoners tellende metropool. Biritiba-Mirim beheert vier spaarbekkens die goed zijn voor twaalf procent van de drinkwatervoorziening van São Paulo.

De bekkens zijn niet alleen een zegen. De strenge milieuwetgeving voor die ermee gepaard gaat breekt burgemeester Roberto Pereira da Silva op. Zeven jaar is hij al burgervader en al die tijd is hij bezig geweest toestemming te krijgen voor de aanleg van een nieuwe begraafplaats. Tot nu toe tevergeefs.

Toch is de nieuwe dodenakker hard

Inwoners van Biritiba-Mirim in Brazilië proberen op de overvolle begraafplaats toch nog een plekje te vinden voor een graf.
Foto: GPD/Frans Lindenkamp

nodig. Het uit 1910 daterende kerkhof kan de twintig doden per maand niet meer bergen. De begraafplaats was berekend op 3500 stoffelijke resten. Intussen zijn er al 50.000 lijken 'weggestouwd'. Uitbreiding is echter onmo-

gelijk. Op het kerkhof bestaan al geen looppaden meer. Hun plaats is ingenomen door graftombes. Het geheel ziet er uit als een immense legpuzzel van grafzerken. "De laatste overledene hebben we noodgedwongen onder de

omheiningmuur geschoven. Die ligt met zijn benen op straat", zegt grafdeurver Jose Camargo.

'Desnoods stuur ik de bekeuring naar Petrus aan de hemelpoort'

Waarom geen crematorium? Ook dat is volgens de burger-vader, een joviale veertiger, vanwege de vrijkomende rook, niet toegestaan. Pereira: "Ik zocht contact met de minister van milieu, maar kreeg geen antwoord. De zaak ligt nu in handen van Nationale Milieuraad. Die doet in april uitspraak. Maar zo lang hebben de doden geen tijd. De wet bepaalt, dat overledenen binnen 24 uur begraven moeten worden."

Het verbod op dood gaan, was de enige uitweg. Maar hoe wil hij een boete innen van een overledene? Pereira: "Desnoods stuur ik de bekeuring naar Petrus aan de hemelpoort." Hij erkent ruiterlijk het lachwekkende karakter van zijn decreet. "De maatregel is bedoeld om te provoceren. Ik wil de overheid wakker schudden."

Dat lijkt te lukken. Sinds invoering van de maatregel heeft elk groot Braziliaanse televisiestation Pereira gehad. Op straat oogst hij applaus. "Hij had geen andere keuze. We kunnen onze doden toch niet bij het huisvuil zetten?", reageert een inwoner. (GPD)

LEVE DE DOOD!

Hoe is het afgelopen met die sterfteverboden?

Is er niemand gestorven?

Hebben de burgemeesters hun doel bereikt?

Alleen van het Franse dorp Cugnaux is de uitslag bekend: men mag weer sterven.

Van de overige gevallen is nooit meer iets vernomen.

Omdat dat geen nieuws is, zijn daar nooit berichtjes in de krant over verschenen.

Want doodgaan is toch doodnormaal!

Waar zou overigens een sterfteverbod toe leiden?

In de *Ballade van de dood* bezingt Harrie Jekkers hoe men de dood weet te vangen in een kooi.

Niemand gaat meer dood. Maar de aanvankelijke feestvreugde slaat om:

En honderd jaar later was de lol er vanaf

En ging men weer verlangen naar de rust van het graf.

De kooi wordt weer opengezet en men kan weer sterven.

'Leve de dood!' riep het volk dolgelukkig

En ze leefden nog lang, en stierven ... gelukkig